

Protokoll 6/2020

fört vid Östermalms Stadsdelsnämnds sammanträde
torsdagen den 11 juni 2020 kl. 18:00-19:00, Karlavägen 104 -
stängt för allmänheten

Ledamöter	Andrea Hedin (M) Ordförande Henrik Lundquist (M) Mats Hasselgren (L) Rudolf Sjöstrand (S) Göran Ek (SD) Magnus Granat (M) Annika Elmlund (M) Johanna Clarin (MP) Caroline Blomberg (C) Fredrik Boeke (S) Emil Bustos (S) Stephanie Branzell (V) Cecilia Enquist (V)
Övriga närvarande	Carolina Bjurling Tjänsteman Sarah Johansson Nämndsekreterare Ulrika Josephson Westberg Tjänsteman Christina Klang Stadsdelsdirektör Roger Melroth Tjänsteman
Justerare	Rudolf Sjöstrand
Datum för justering	2020-06-11
Paragraf	§11
Sekreterare	Sarah Johansson

§ 11**Remiss avseende motion om utsatta EU-medborgares situation**

ÖST 2020/171

Beslut

Östermalms stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Stadsdelsnämnden har ombetts lämna ett yttrande på en motion från Vänsterpartiet i Stockholms stad. Motionen behandlar utsatta EU-medborgares situation.

Stadsdelsförvaltningen skriver i sitt svar att det finns enstaka sovplatser men inga boplatser inom stadsdelen. Vidare skriver förvaltningen att stöd till utsatta personer ska ges utifrån socialtjänstlagen som säger att en person från ett land i EU som saknar uppehållsrätt kan ha rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation. Det stöd och de insatser som föreslås i motionen kan bedömas gå utöver denna rätt.

Yrkande

Stephanie Branzell m.fl (V) yrkar att stadsdelsnämnden tillstyrker i sin helhet motionen om utsatta EU-medborgares situation samt därutöver utöver anföra;

Motionen om att i samverkan med civilsamhället ordna en legal boplatser där personer får bo med tillgång till toalett, vatten, el, sanitet, sophämtning m.m. samt att befintliga IOP-avtal omförhandlas så att dessa riktas mot ”dagverksamheter med sysselsättning och stöd att komma ur fattigdom”, bör ses som ett förslag för att garantera en miniminivå av de mänskliga rättigheter Sverige har förbundit sig att följa.

Förvaltningen skriver i sitt yttrande att det stöd som erbjuds utsatta personer som tillfälligt vistas i staden ska ges utifrån socialtjänstlagen, som i sin tur utgår från EU-rätten. Att hänvisa till detta är av förvaltningen att förutsätta att de utsatta EU-medborgare som befinner sig i landet endast gör detta inom ramen för de tre månader som EU-rätten ger stöd för utan att kunna uppvisa möjlighet till försörjning. Men i själva verket många av de utsatta EU-medborgare, varav majoriteten är romer, befinner sig i Sverige under betydligt längre perioder än så. De som gör det kan leva i årtal i ett socialt och juridiskt limbo, utan tillgång till sociala skyddsåtgärder som Sverige förbundit sig att följa. Det kortsiktiga

stödet fungerar inte till fullo för att verkligheten ser annorlunda ut. När realiteten inte överensstämmer helt med rådande praxis bör åtgärder sättas in och staden bör ta sitt ansvar för att säkerställa att människor har tillgång till grundläggande rättigheter.

Ovanstående diskrepans har påpekats av FNs människorättskommitté som i sin granskning av Sverige 2016 rekommenderade att "se till att alla individer inom landets jurisdiktion, inbegripet utsatta romer som är medborgare i andra EU-länder, åtnjuter lika rättigheter utan diskriminering ... med beaktande av deras situation både enligt lag och i praktiken.". EU har betonat det gemensamma ansvaret inom unionen för att bekämpa diskriminering mot romer och för att förbättra romers levnadsvillkor. Denna skyldighet gäller inte bara i ursprungsländerna utan också länder som romer migrerar till, och EU i stort.

Att ha tillgång till långsiktigt tak över huvudet samt tillgång till vatten och sanitet är en av de viktigaste åtgärderna som finns för att främja integrering och möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. Att inte konstant oroa sig för var man ska sova nästa natt, eller om polisen kommer att avhysa en från ens bostad, skapar förutsättningar för att kunna planera sitt liv och nästa steg. Detta går bland annat att se i principerna för det mycket lyckade initiativet Bostad först som Stockholm stad arbetar med, där forskning visar att 80% av de hemlösa som får stöd kan bo kvar i sin lägenhet. Liknande principer bör också kunna innefatta utsatta EU-medborgare som befinner sig i Sverige.

Pragmatiska åtgärder för att tillgodose akuta behov hos utsatta grupper bör stödjas i väntan på långsiktiga lösningar. Sådana åtgärder backas av flertalet EU- och FN-organ. I remissen ges en tydlig omvärldsanalys om hur problemet kan behandlas genom att bl.a. förstärka samarbetet mellan kommunala instanser och det lokala civila samhället för att kunna erbjuda en säkrare och mänskligare boplats till fattiga EU-medborgare där personer får bo med tillgång till vatten och sanitet, exempelvis på en camping med uppställningsplatser för husvagnar. Motionen betonar också vikten av att ökasamarbetet med syftet att utöka möjligheterna för fattiga EU personer att försörja sig själva genom ett arbete.

När vi år efter år ser att verkligheten inte överensstämmer med styrdokument måste vi agera och ta ansvar.

Människovärdesprincipen måste stå högst upp på allas agenda.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förvaltningens förslag till beslut mot yrkandet från Stephanie Branzell m.fl (V) och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Stephanie Branzell m.fl (V) reserverar sig mot beslutet.

Särskilda uttalanden

Andréa Hedin m.fl. (M), Mats Hasselgren (L) och Caroline Blomberg (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Att etablera tillfälliga boplatser på annans mark eller att utträta sina behov på lekplatser och i parker är mänskligt, socialt och sanitärt oacceptabelt.

Vi vill se en nolltolerans mot olagliga bosättningar för att minska problematiken med sanitära problem och återupprätta tryggheten. Istället ska staden fortsätta att erbjuda akuta härbärgesplatser till de personer som inte har tak över huvudet. Ingen människa ska bo på gatan.

Förvaltningen gör sitt bästa för att städa efter dessa bosättningar och minska påverkan i vardagen för östermalmsborna men det går inte att komma ifrån att det är en sanitär olägenhet, och påverkar verksamheter för barn, när förskolegårdar och skolgårdar används som sovplats och toalett.

Bakgrunden till att människor tar sig hit är att de är fattiga, arbetslösa och saknar tillräcklig utbildning. Inte sällan beror det på brister som korruption och diskriminering i deras hemländer. Ett permanentat utanförskap hjälper inte en redan marginaliserad grupp utan det krävs andra insatser, bland annat genom påverkan i EU och i hemlandet.

Göran Ek (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Remiss av Motion om utsatta EU-medborgares situation

Nämnden har mottagit en motion på remiss från Vänsterpartiet som föreslår att Stockholms stad skyndsamt bör ordna boplatser för EU-migranter.

Sverigedemokraterna har full förståelse för de dåliga levnadsvillkor dessa människor befinner sig i, men anser inte Stockholms stad bör agera på ett sådant sätt att denna situation fortlöper. Vi anser istället att långsiktiga lösningar behöver komma på plats för att hindra att EU-medborgare fortsätter leva i utsatta förhållanden, som kan framförallt kan åstadkommas genom ett tiggeriförbud.

Vidare anser vi det vara fel att, i en situation där Stockholms och hela Sveriges ekonomi står i gungning, prioritera utländska medborgare framför svenska. I tider som dessa bör staden prioritera kärnverksamheten och garantera medborgarna trygghet i vardagen.

Handlingar i ärendet

- ÖST 2020/171-2 Svar på remiss avseende motion om utsatta EU-medborgares situation
- ÖST 2020/171-1 Remiss avseende motion om utsatta EU-medborgares situation
- ÖST 2020/171-1.1 Bilaga till remiss avseende motion om utsatta EU-medborgares situation

Handläggare
Maria Thomelius
Telefon: 0850810312

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2020-06-11

Remiss avseende motion om utsatta EU-medborgares situation

Svar på remiss avseende motion om EU-medborgares situation

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har ombetts lämna ett yttrande på en motion från Vänsterpartiet i Stockholms stad. Motionen behandlar utsatta EU-medborgares situation.

Stadsdelsförvaltningen skriver i sitt svar att det finns enstaka sovplatser men inga boplatser inom stadsdelen. Vidare skriver förvaltningen att stöd till utsatta personer ska ges utifrån socialtjänstlagen som säger att en person från ett land i EU som saknar uppehållsrätt kan ha rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation. Det stöd och de insatser som föreslås i motionen kan bedömas gå utöver denna rätt.

Bakgrund

Vänsterpartiet i Stockholm har under hösten 2019 inkommit med en motion till kommunfullmäktige gällande utsatta EU-medborgares situation. Kommunstyrelsen har skickat motionen på remiss till Stadsledningskontoret, Exploateringsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Socialnämnden, Trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Barnrättsbyrån, Föreningen HEM, Ny Gemenskap, Polisregion Stockholm och Stockholms Stadsmission.

Yttrande på remissen ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast
2020-06-25

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen. Parkmiljöavdelningens synpunkter har inhämtats och utgjort underlag för förvaltningens svar. Nämndens råd för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet och har inget att anföra.

Ärendet

Västerpartiet i Stockholms stad yrkar i en motion till kommunfullmäktige att staden ordnar en ”legal boplatz i samverkan med civilsamhället där personer får bo med tillgång till toalett, vatten, el, sanitet, sophämtning m.m.” Vidare yrkar motionärerna att befintliga IOP-avtal omförhandlas så att dessa riktas mot ”dagverksamheter med sysselsättning och stöd att komma ur fattigdom”.

Synpunkter och förslag

Enligt parkmiljöavdelningen finns det idag enstaka sovplatser men inga boplatser inom Östermalms stadsdel. Det utförs dagliga kontroller av parklekar och lekplatser som vid behov städas och saneras. Parkmiljöavdelningens bedömning är att kostnaderna för verksamheten varit konstant de senaste åren.

Det är stadsdelsförvaltningens mening att det stöd som erbjuds utsatta personer som tillfälligt vistas i staden ska ges utifrån socialtjänstlagen. Detta för att stödet ska vara förutsägbart, långsiktigt och rättssäkert.

En person från ett land i EU som saknar uppehållsrätt kan, enligt vistelsebegreppet, ha rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation. Socialstyrelsen skriver i *”Vägledning för socialstyrelsen i arbetet med EU/EES-medborgare”* att nödvändig hjälp för att avhjälpa en akut nödsituation bedöms i varje enskilt fall. ”Dock innebär rätten till bistånd för att avvärja en nödsituation i många fall att biståndet kan begränsas till enstaka bistånd för mat, logi eller reskostnader för att kunna ta sig tillbaka till det land som EU/EES-medborgaren kommit ifrån.” (Socialstyrelsen 2017-4-1, s. 12). Stadsdelsförvaltningen menar att det stöd och de insatser som föreslås i motionen går utöver rätten till bistånd utifrån vistelsebegreppet.

Avseende stadens partnerskap med idéburna organisationer, s.k. IOP, är det socialförvaltningen som ansvarar för dessa. Det är därför stadsdelsförvaltningens mening att socialförvaltningen bäst kan

bedöma i vilken utsträckning dessa partnerskap ger förväntat resultat. Stadsdelsförvaltningen kan dock konstatera att verksamhetsrapporter från nuvarande IOP visar att målgruppen erbjuds olika former av stöd för att komma ur fattigdom, bland annat genom jobbsökarcoaching.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnerberg
avdelningschef

Bilagor

1. Remiss av Motion om utsatta EU-medborgares situation
2. Motion om utsatta EU-medborgares situation

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Christina Klang, Stadsdelsdirektör	2020-05-26
Jan Rönnberg, Avdelningschef	2020-05-26

Till berörd remissinstans

Remiss av Motion om utsatta EU-medborgares situation

Remiss från kommunstyrelsen Stockholms stad

Ni ombeds att yttra er över bifogad remiss senast 2020-06-25. Kontakta ansvarig handläggare om ni inte kan svara inom utsatt tid.

Stadsledningskontoret för yttrande senast 2020-07-09.

Ansvarig handläggare är David Ekstrand.
Telefonnummer: 0850829422.

Instruktioner för remissvar

Remissinstanser inom eDok (Stockholms stads ärendehanteringssystem)

- Använd funktionen Svara på remiss för expediering till kommunstyrelsens registratur (KF/KS kansli).
- Använd korrespondensverktyget för att skicka de expedierade handlingarna i Word-format till RVIII-remissvar.SLK@stockholm.se
- Ange diarienummer KS 2019/1460 i ämnesraden.
- Bilägg inte remissen.

Övriga remissinstanser

- Skicka remissvaret i PDF-format till kommunstyrelsen@stockholm.se
- Skicka remissvaret i Word-format till RVIII-remissvar.SLK@stockholm.se
- Ange diarienummer KS 2019/1460 i ämnesraden.
- Bilägg inte remissen.

Remissinstanser

- Stadsledningskontoret
- Exploateringsnämnden
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden

- Socialnämnden
- Trafiknämnden
- Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
- Norrmalms stadsdelsnämnd
- Östermalms stadsdelsnämnd
- Barnrättsbyrån
- Föreningen HEM
- Ny Gemenskap
- Polisregion Stockholm
- Stockholms Stadsmission

Bilagor

1. Följebrev Motion om utsatta EU-medborgares situation, KS 2019/1460
2. Motion om utsatta EU-medborgares situation

Med vänlig hälsning,

David Ekstrand
Rotel VIII

Motion om utsatta EU-medborgares situation av Clara Lindblom, Rikard Warlenius, Torun Boucher, Alexandra Mattsson, Tina Kratz, Tobias Johansson, Robert Mjörnberg, Sara Stenudd, Rashid Mohammed, Maria Ljuslin, Arvand Mirsafian, Rose-Marie Rooth och Lars Bäck (alla V)

Dnr KS 2019/1460

I Stockholm befinner sig idag hundratals hemlösa och utsatta EU-medborgare samt tredjelandsmedborgare. De flesta kommer från fattiga länder i Europa som Rumänien och en del av dem är romer. Socialstyrelsen beskriver i sin hemlöshetskartläggning från 2017 hur romer som kommer till Sverige från andra EU-länder lever i otroligt fattiga förhållanden i sina hemländer. Romer har ofta svårt att få arbete och lever i mycket bristfälliga bostäder och deras barn kan i många fall inte gå i skolan eftersom att skolmaterial och aktiviteter är avgiftsbelagda. Att tjäna pengar för att deras barn ska kunna gå i skolan är drivkraften för många av de som kommer till Sverige.

Många EU-medborgare i hemlöshet utsätts för hot eller våld, och lever under förhållanden i skogen som vi annars inte skulle tillåta någon att göra. Brist på sjukvård, pengar och arbete gör situationen svår, inte minst för kvinnorna.

I dag har staden ett IOP-avtal med ett flertal ideella organisationer för att erbjuda utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare tak över huvudet i form av dagverksamhet och natthärbärge enstaka nätter. Men denna lösning är endast mycket kortsiktig då personer ej får bo längre än fem dagar på varje härbärge. Det är framförallt män som nyttjar dessa verksamheter. Staden har också ett samarbete med civilsamhället kring ”*extra kalla nätter*”, som sätts igång vid -7c i syfte att undvika att någon fryser ihjäl, där extra sovplatser kan öppnas i t.ex. kyrkor. Många utsatta bor i skogsområden i tillfälliga läger som vräks regelbundet av polisen och människor tvingas hitta nya platser att slå läger på. Boplatserna är inhumana utan tillgång till vatten, el, sanitet,

sophämtning osv vilket orsakar flera ytterligare problem. En del personer lider av sjukdomar och behöver kunna sköta hygien på ett bra sätt, risk finns för sjukdomsspridning och hot/våld från omgivningen ökar. Vräkningar är dessutom kostsamma för samhället. Kvinnors situation beskrivs som särskilt svår. Vräkningarna i sig orsakar också en del förstörelse av naturen då människor hela tiden behöver hitta ny mark att slå upp ett tillfälligt läger på.

Amnesty tog 2018 fram en rapport om hur utsatta EU-medborgare bemöts och om deras situation i Sverige. Rapporten är nedslående och lyfter ett antal krav på olika instanser i samhället för att EU-medborgare ska få en bättre tillvaro än idag. Bland annat kräver Amnesty att alla kommuner ska ha långtidshärbärgen som är tillgängliga för alla i kommunen, hittills finns detta på tex Gotland.

Vänsterpartiet vill att Stockholms stad ska inrätta legala uppställningsplatser för husvagnar och liknande så att alla som befinner sig i staden har tillgång till boende, exempelvis som en camping med tillgång till el, vatten, sanitet, tvättmöjligheter och sophämtning. Detta skulle förbättra situationen för utsatta enormt mycket och samtidigt vara kostnadsbesparande för staden.

Staden ska bedriva uppsökande verksamhet på dessa platser och erbjuda stöd till de som är i behov, förslagsvis genom stadens EU-team. Dit kan personer hänvisas istället för olagliga boplatser i naturen. Stadens IOP-avtal kan också riktas mot att erbjuda dagverksamhet samt studier och stöd för att komma vidare från fattigdomen och diskrimineringen. Uppsökande arbete bör också särskilt bedrivas mot kvinnor i utsatthet.

Målet ska vara att EU-medborgare som kommer till staden ska få en human tillvaro och samtidigt ges stöd att komma ur fattigdom och diskriminering. En bieffekt av detta är att stadens resurser kan användas mer effektivt och förstörelsen på naturen minska.

Vänsterpartiet i Stockholm stad yrkar därför att

- Staden skyndsamt ska ordna en legal boplats i samverkan med civilsamhället där personer får bo med tillgång till toalett, vatten, el, sanitet, sophämtning m.m. Platsen ska besökas av stadens EU-team för uppsökande arbete, länkning och särskilda insatser mot kvinnor ska göras.

- Staden skriver om de IOP-avtal som idag finns med civilsamhället till att rikta dessa mot dagverksamheter med sysselsättning och stöd att komma ur fattigdom.

Stockholm den 26 september 2019

Vänsterpartiet Stockholm stads kommunfullmäktige (V):

Clara Lindblom, Rikard Warlenius, Torun Boucher, Alexandra Mattsson, Tina Kratz, Tobias Johansson, Robert Mjörnberg, Sara Stenudd, Rashid Mohammed, Maria Ljuslin, Arvand Mirsafian, Rose-Marie Rooth och Lars Bäck (alla V)

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Andréa Marieanna Arlene, Ström	2020-06-16
RUDOLF, SJÖSTRAND	2020-06-16